

Kompas voor het sociaal domein

Scan Mens en Maatschappij

Behoefte aan overzicht en inzicht

De omvang, complexiteit en hoge kosten van het sociaal domein stelt gemeenten voor de vraag: hoe houden we er grip op? Gemeente Moerdijk ontwikkelde hiertoe de Scan Mens en Maatschappij, onderwerp van deze brochure. Heel kort gezegd is deze Scan een inventarisatie van feiten, inzichten en kansen op sociaal-maatschappelijk vlak. De Scan had een financiële aanleiding, maar de uitwerking is vooral inhoudelijk. De financiële taakstelling bestond uit een besparing van 1,7 miljoen euro tot en met 2024, ten opzichte van 1 januari 2021. Inmiddels is meer dan 1,5 miljoen euro gerealiseerd. Voor de resterende 171.000 is eind 2025 de deadline. Uiteindelijk moet de Scan een betaalbaar sociaal domein opleveren, waarin hulp en ondersteuning beschikbaar blijft voor elke inwoner die het écht nodig heeft.

We wilden inzicht krijgen in het profiel van onze gemeente, in de problematiek die leeft in onze kernen en in het buitengebied. Daarnaast wilden we duidelijk krijgen wat nu precies onze wettelijke taken en bestuursopdrachten zijn in het hele brede sociaal-maatschappelijke domein. We hadden behoefte aan zicht op hoe we onze taken uitvoeren, hoe dat nog beter en meer in samenhang kan en of we onze doelstellingen halen. Kortom: we wilden overzicht over hoe al onze inspanningen en werkzaamheden zich verhouden tot wat we wettelijk gezien moeten doen en hoe de activiteiten voor al onze doelgroepen onderling samenhangen.

Brainstormsessies

De wens om inzicht in en grip op het hele brede sociaal domein te krijgen, leefde al langer. Nu hadden we een concrete aanleiding. We kwamen tot het inzicht: we moeten eerst helder in beeld brengen welke wetten de grondslag zijn voor welke gemeentelijke inspanningen. Daarnaast moeten we kijken wat we doen op basis van eigen lokaal beleid.

Vrijwel alle werkzaamheden zijn intern uitgevoerd. We hebben alleen externe capaciteit ingehuurd voor de weergave en voor een onderzoek naar de waarde van preventie. Het voordeel van zelf doen, was dat we heel goed allerlei verbanden gingen zien. Tussen de leefgebieden waarop we ondersteuning bieden, tussen de vele uiteenlopende taken en tussen werkzaamheden van verschillende collega's. Om alles te kunnen inventariseren hebben we tal van sessies met de beleidsadviseurs belegd. Soms met alle twintig, soms in groepjes en soms met de uitvoerende medewerkers erbij.

Waarde van preventie

Eén aspect lieten we door een externe partij onderzoeken: de waarde van preventie. Ongeveer een vierde van het budget voor het sociaal domein besteden we in gemeente Moerdijk aan preventieve activiteiten en vroegtijdig signaleren. Ons leidende principe bij ondersteuning is immers: Licht waar het kan, zwaar waar nodig. Zo willen we hulp en ondersteuning beschikbaar houden voor inwoners die het echt nodig hebben. Belangrijk dus om te weten of onze preventieve inzet loont. Het korte antwoord is: ja, dit verhoogt de kwaliteit van

leven, maar cijfers zijn nog nauwelijks voorhanden.

Het volledige onderzoeksrapport is opgenomen in de Scan Deel I. Als gemeente ondersteunen we inwoners op tal van uiteenlopende vlakken, bij voorkeur preventief of vroegtijdig, maar ook als problemen of klachten al erger geworden zijn. Vaak wordt binnen de gemeente een indeling gemaakt in wetten, in doelgroepen of in geldstromen. In Moerdijk brachten we het geheel aan ondersteuning onder in tien leefgebieden. De echte bedoeling, tien basispijlers in ieders dagelijks leven.

Voor al deze leefgebieden wilden we weten: wat zijn onze wettelijke en bestuurlijke taken, welke inzichten hebben we opgedaan door jarenlange ervaring én wat zijn de kansen die we kunnen verzilveren. We maakten per leefgebied een uitgebreid verhaal, waarin al deze zaken aan bod komen. Per leefgebied stelden we bovendien een overzicht op van alle ondersteuning en de aanbieders die hiervoor aan de lat staan. Meer over de leefgebieden leest u op p. 6 en 7 van deze folder.

We voegden een drietal thema's aan de leefgebieden toe, die we op een vergelijkbare manier benaderden. Dat gold ten slotte ook voor twee zaken in de interne organisatie: een digitaal dashboard en een lijst met definities van veel gebruikte begrippen.

“Doordat we de tien leefgebieden helemaal afgepeld hebben, kunnen we nu beter focussen. We hebben veel meer grip gekregen op waar we van zijn, hoe onze ondersteuning eruit moet zien, hoe ver we hierin gaan en wie deze het hardste nodig heeft.”

Pauline Joosten, wethouder

Negen uitgangspunten voor het sociaal domein

Naar aanleiding van de Scan Deel I bleek behoefte aan duidelijke leidende principes. In het najaar van 2021 stelde de gemeenteraad negen uitgangspunten voor het sociaal-maatschappelijk domein vast.

- Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid
- Reablement (deels weer zelf taken kunnen oppakken)
- Normeren (begrenzen van een zorgtraject, goed is goed genoeg, met welke resultaten zijn we tevreden?)
- Normaliseren (niet altijd is een hulptraject nodig)
- Investeren in preventie
- Investeren in gezamenlijke visievorming met de maatschappelijke partners
- Verdieping van de cijfers uit Scan Deel I
- 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur
- Minimale administratieve taken

De uitgangspunten zijn opgenomen in het bestuursakkoord 2022 – 2026. Zij vormen de basis bij het maken en uitvoeren van toekomstig beleid en lopen als een rode draad door te benutten toekomstkansen heen. Ze vormen als het ware 'de lat' waarlangs we onze kansen leggen, maar ook ons dagelijks werk uitvoeren. Ten slotte zijn de uitgangspunten ook een zinvolle basis voor het afwegen van eventuele bezuinigingen.

Wat, hoe en met welke uitkomsten?

Hieronder belichten we in chronologische volgorde onze inspanningen voor de Scan Mens en Maatschappij. We werkten meerdere jaren aan de Scan: van 2021 t/m 2023.

Profiel van gemeente Moerdijk

Wat: Allereerst stelden we in 2021 een profiel op van gemeente Moerdijk op sociaal-maatschappelijk gebied.

Hoe: In het profiel geven we gemeentelijke financiën en algemene kenmerken weer, op basis van eigen en externe bronnen. Daarnaast wordt een aantal specifieke thema's belicht.

Uitkomsten: Het profiel is niet volledig, maar het is wel een uitgebreid rapport geworden, dat inzicht geeft in hoe Moerdijk zich verhoudt tot het Nederlandse gemiddelde en tot referentiegemeenten en andere meer landelijke gebieden.

De resultaten dienen als input voor het maken van keuzes binnen de activiteiten en taken van het domein Mens en Maatschappij. Het volledige profiel met de hieraan verbonden conclusies en de duiding daarvan staat in de Scan Deel I.

Wettelijke taken én taken op basis van lokaal beleid

Wat: We bedachten een methode om al onze wettelijke taken helder in beeld te krijgen. Daarnaast brachten we de taken in beeld die zijn gebaseerd op eigen lokaal beleid.

Hoe: Het in beeld brengen van onze wettelijke taken pakten we aan in vier fasen:

- Fase 1:** De wettelijke taken identificeren;
- Fase 2:** Wetsartikelen per taak in begrijpelijke teksten;
- Fase 3:** Wettelijke taken verder uitwerken;
- Fase 4:** Onze eigen aanpak beoordelen.

De volledige beschrijving van deze aanpak staat in de Scan Deel I.

Uitkomsten: We voeren als gemeente Moerdijk 271 taken uit, voortkomend uit 28 landelijke wetten. Wetsartikelen laten vaak ruimte voor interpretatie. Daarom maakten we 'vertalingen' naar begrijpelijke teksten met een eenduidige beschrijving per taak, met daarbij de kosten, inspanningen, gewenste resultaten en een verwijzing naar het bijbehorende wetsartikel.

In de uitwerkingen beschreven we doelstellingen, beschikbare budgetten, betrokken partijen en de relaties met en/of effecten op andere taken binnen het sociaal domein. Ook niet-wettelijke taken, voortvloeiend uit eigen lokaal beleid, namen we mee in de Scan.

Tien leefgebieden binnen het sociaal domein

Wat: De gemeente biedt ondersteuning op een groot aantal basispijlers in ieders leven. Al deze pijlers overziend, maakte gemeente Moerdijk een indeling in tien leefgebieden.

Hoe: Uiteindelijk kwamen we tot een indeling die de bedoeling van ons werk laat zien, een indeling in tien leefgebieden waarop we ondersteunen én vier categorieën van ondersteuning, van licht naar zwaar.

Uitkomsten: De gestructureerde indeling in tien leefgebieden brengt overzichtelijk in beeld wat we als gemeente allemaal doen op sociaal-maatschappelijk gebied. De indeling in categorieën maakt duidelijk dat de mate van ondersteuning uiteenloopt, van preventieve, vroegtijdige en lichte ondersteuning naar zwaardere, gespecialiseerde, individuele zorg.

Verhaal per leefgebied: feiten, inzichten en kansen

Wat: Na het in kaart brengen van de wettelijke grondslagen van onze taken, brachten we in beeld bij welke leefgebieden de taken hoorden. Om helder te kunnen rapporteren, maakten we per leefgebied een verhaal. De eerste helft van ieder verhaal gaat over feiten: (wettelijke) taken, doelen, doelgroepen, partners en de actuele context. De tweede helft bestaat uit een beschouwend gedeelte met opgedane inzichten en te verzilveren kansen.

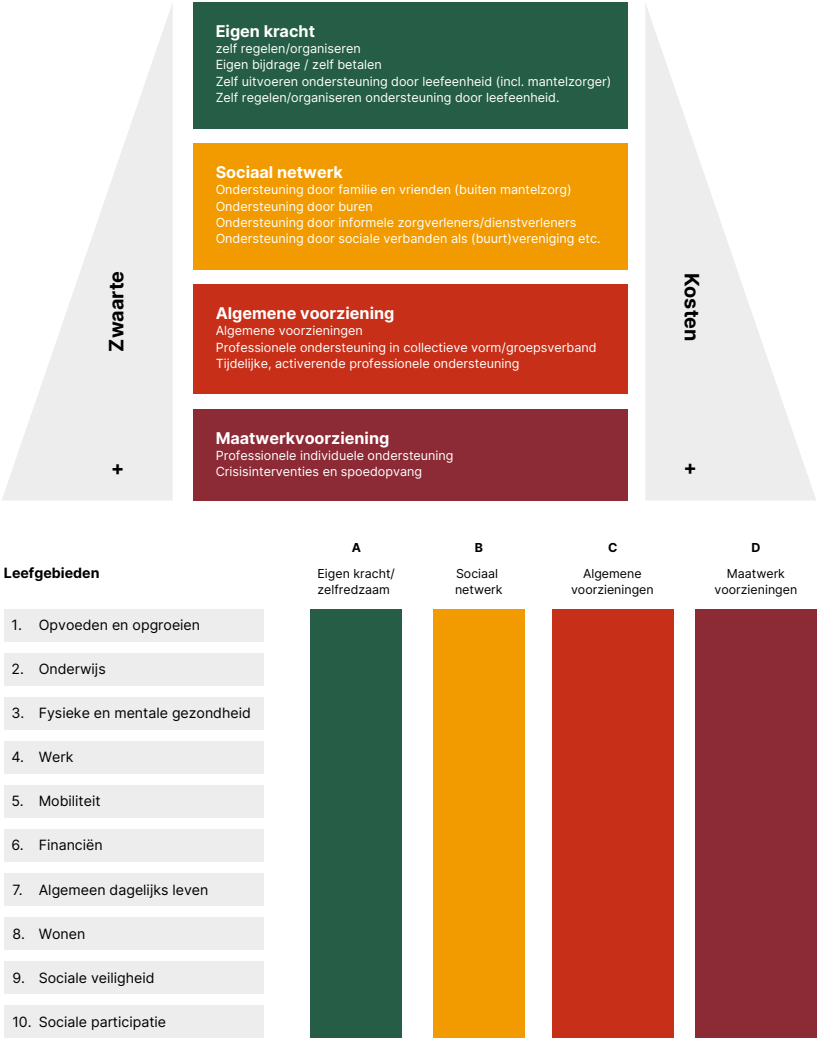
Hoe: De inhoudelijke bouwstenen voor de teksten over de leefgebieden werden aangeleverd door onze eigen medewerkers. Een externe partij maakte er vlot leesbare teksten van. Dit alles werd gecoördineerd door de directeur Mens en Maatschappij.

Uitkomsten: De teksten over de leefgebieden geven weer wat het maken van de verhalen ons opleverde in de zin van overzicht, inzichten en te benutten kansen. De volledige teksten zijn te vinden in de Scan Deel II en Deel III.

Ondersteuning en aanbieders per leefgebied op een rij

Wat: Voor alle leefgebieden brachten we in beeld via welke regelingen, producten, diensten en voorzieningen gemeente Moerdijk haar inwoners ondersteunt. En welke organisaties aan de lat staan voor de uitvoering.

Hoe: We belegden een sessie met alle beleidsadviseurs

en -medewerkers. De leefgebieden en categorieën van ondersteuning hadden we op grote flappen aan de muur gehangen. In groepjes voegden collega's per flap de aanbieders en ondersteuning toe.

Uitkomsten: Per leefgebied is een uitgebreid overzicht met aanbieders en ondersteuning gemaakt. Alle overzichten zijn opgenomen in de Scan Deel II.

Thema's die onze aandacht vragen

Wat: Aan de leefgebieden voegden we een drietal thema's toe die eveneens onze aandacht verdienen: verwijzers, samenwerkingspartners en samenwerking met huisartsen. Aansluiting tussen de rol van bovengenoemde partijen en de organisatie van jeugd- en volwassenenzorg binnen de gemeente is van groot belang. We willen als gemeente meer 'naar de voorkant'. Dit moeten we samen met anderen aanpakken.

Hoe: Met de huisartsen hebben we meerdere sessies belegd en afspraken gemaakt over betere communicatie, informatie en samenwerking. Ook met de samenwerkingspartners heeft een constructieve werksessie plaatsgevonden waarin afspraken zijn gemaakt.

Uitkomsten: We hebben heel veel taken. Sommige voert de gemeente zelf uit, in veel gevallen doen de

samenwerkingspartners dat. We zijn ons bewuster van de verschillende verhoudingen. Soms zijn we partner, soms is er een Gemeenschappelijke regeling, soms zijn we opdrachtgever via inkoop en soms verstrekken we subsidie.

Bij de samenwerkingspartners is de wil er mèt en niet naast elkaar te werken, samen voor de inwoners in de wijk. Voor het concreet vormgeven hiervan zijn afspraken gepland in 2024. We kwamen tot het inzicht dat we enkele honderden samenwerkingspartners hebben, waaronder vele aanbieders jeugdzorg. Een tiental hiervan zijn lokale partner op diverse leefgebieden. Denk aan jongerenwerk, de woningcorporatie, het Werkplein (uitvoeringsorganisatie werk en inkomen), de jeugdgezondheidszorg, het welzijnswerk en de scholen.

“De scan maakte de raakvlakken tussen veel wetten en taken duidelijk. Denk aan onderwijs, jeugd en zorg. Daardoor kunnen we nu bepaalde doelstellingen combineren en hiervoor mensen en middelen effectiever inzetten.”

Bennie Blom, wethouder

Kansen per leefgebied

De Scan leverde tal van kansen op. Sommige zijn of worden al verzilverd. Hieronder volgt per leefgebied een korte beschrijving van een aantal kansen:

Opvoeden en opgroeien

- De periode dat een jeugdprofessional een gezin begeleidt, van tevoren duidelijk afbakenen om ruimte voor nieuwe instroom te creëren;
- Kinderen met een langdurige en intense zorgbehoefte vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) begeleiden naar de Wet langdurige zorg (Wlz), in verband met passender aansluiten op de behoeften;
- 0- tot 4-jarigen vanuit het CJG standaard doorverwijzen naar de Jeugdgezondheidszorg, zodat snel duidelijk wordt of voor een hulpvraag medische expertise nodig is;
- Meer begeleiding bieden bij scheidingen en bijdragen aan een goede leefomgeving om in op te groeien.

Onderwijs

- De samenwerking tussen onderwijs en zorg versterken, om signalen eerder op te vangen, vragen sneller te beantwoorden en eerdere en beter passende hulp te kunnen bieden;
- Vaker melden bij Veilig Thuis stimuleren, door trainingen op scholen en in de kinderopvang. Zo nodig vervolgens onderwijs-zorgarrangementen (OZAs) inzetten, zodat meer kinderen mogelijk regulier onderwijs dichtbij huis kunnen volgen.

Gezondheid

- Kijken waar jongerenwerk begeleiding vanuit de Wmo kan aanvullen of vervangen, dit kan tot 27 jaar;
- Het vrij toegankelijke aanbod voor mentale gezondheid

stroomlijnen en nagaan hoe we de verschillende voorzieningen beter met elkaar kunnen verbinden;

- Een aantrekkelijk sportaanbod voor jongvolwassenen creëren, om bij te dragen aan een betere mentale gezondheid van deze groep;
- De beperkte formatie op het leefgebied gezondheid uitbreiden;
- M@zI inzetten in het basisonderwijs. Met deze methodiek voor de aanpak van ziekteverzuim zijn goede ervaringen opgedaan in het voortgezet onderwijs.

Werk

- Individuele gesprekken met inwoners die al geruime tijd in een uitkeringssituatie zitten. Kijken of er nieuwe mogelijkheden ontstaan zijn, met de bedoeling voor deze groep door middel van maatwerk een betere inkomenspositie en grotere maatschappelijke participatie te realiseren.

Mobiliteit

- De regelingen voor verschillende vormen van leerlingenvervoer wat minder flexibel maken, zodat meer samen gereisd kan worden en minder ritten nodig zijn;
- Gedeelde mobiliteit voor volwassenen en ouderen slimmer inzetten;
- Duidelijker communiceren dat bij de keuze voor een zorgaanbieder verder van huis, de ouders zelf voor vervoer zorgen of de zorgaanbieder de jeugdhulp zo nabij mogelijk organiseert.

“Door de Scan werd duidelijk dat Wmo-hulp in een lichtere variant ook passend kan zijn. Mensen blijken het vaak fijn te vinden om dingen opnieuw aan te leren en weer meer zelf te kunnen. Hierdoor houden we zwaardere ondersteuning beschikbaar voor wie het echt nodig heeft.”

Ellen Willemse-Vorster, burgerraadslid

Financiën

- Inwoners beter voorlichten over mogelijke ondersteuning bij armoedeproblematiek;
- Schuldhulpverlening op een locatie in de wijk aanbieden, dus dichterbij de mensen;
- Samenwerken met werkgevers en met de Kredietbank. Deze laatste voegt afzonderlijke schulden samen tot één schuld. Dit blijkt voor minder stress te zorgen.

Algemeen dagelijks leven en huishouding

- Kansen onderzoeken die het investeren in een sterke sociale basis biedt;
- Kansen voor het organiseren van een lokale toegang in de wijk verder verkennen;
- Onderzoeken of een brede toegang en intake én een lokaal team effectiever werken en een snellere verwijzing naar de juiste hulp opleveren dan de bestaande aparte toegangen voor WMO, CJG, Schuldhulpverlening en Werkplein. Deze zaken gelden niet alleen voor het onderdeel Algemeen dagelijks leven, maar voor alle leefgebieden.

Sociale veiligheid

- Sterke lokale teams neerzetten en een stevige integrale toegang creëren voor inwoners en professionals;

- Steviger inzetten op een preventieve aanpak van mentale weerbaarheid van jongeren;
- Meer en eerdere signalering en beter gebruik van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling stimuleren;
- Voorsorteren op een integraal meldpunt Veilig Thuis (Wmo en Jeugd) binnen onze gemeente;
- Bij ondersteuning aan gezinnen focussen op mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden.

Sociale participatie

- Met de brede preventieaanpak nog meer focussen op preventie en gezondheid en minder op ziek zijn en zorg, met de nadruk op het versterken van de sociale basis;
- Werken aan een integrale aanpak taal, omdat beheersing van de Nederlandse taal een belangrijke succes- of faalfactor is als het gaat om meedoen in de samenleving;
- Samen met onze partners het gebruik van accommodaties voor ontmoeting verbeteren;
- Duidelijker beleid voor vrijwilligers ontwikkelen;
- Inwoners vragen mee te denken over sociaal-maatschappelijke onderwerpen.

Wonen

- Op basis van de regionale woonzorganalyse innovatieve woonvormen ontwikkelen voor kwetsbare inwoners in de eigen kernen;
- Op basis van de woonzorganalyse een lokale Woonzorgvisie opstellen die logisch voortvloeit uit de Omgevingsvisie;
- Kleinschalige woonvoorzieningen voor jeugd faciliteren als alternatief voor gesloten opvang;
- De werving van pleeggezinnen stimuleren en openstaan voor aanvragen voor een gezinshuis.

Meer informatie over de leefgebieden en kansen staat in de Scan Deel II (Opvoeden en opgroeien, Onderwijs, Gezondheid, Werk, Mobiliteit en Financiën) en Deel III (Algemeen dagelijks leven en huishouding, Sociale veiligheid, Sociale participatie en Wonen).

De belangrijkste winst van de Scan

Overzicht

Het gehele domein is inhoudelijk in beeld, samengebracht in tien leefgebieden en verschillende niveaus van ondersteuning, van licht naar zwaar. Ook de onderlinge samenhang tussen de leefgebieden is helder.

Inzicht

- Er is inzicht in wat we wettelijk moeten doen en welke taken en resultaten daarbij horen;
- In wat we aanvullend door middel van lokaal beleid willen doen;
- En in wat we feitelijk doen én met welke partijen we dit doen.

Interne bewustwording

We zijn ons als gemeente intern bewuster van onze rol, waar we van zijn en waar niet. We beseffen dat het nodig is om grenzen te stellen aan het bieden van ondersteuning én dat we meer moeten sturen op resultaten. We stellen inspanningen die niet effectief zijn ter discussie en kijken of er betere en/of goedkopere alternatieven zijn om doelen te realiseren.

De verbanden die zichtbaar zijn in het dashboard maken het makkelijker om taken, doelen en betrokken samenwerkingspartners met elkaar te verbinden. De verzamelde gegevens laten bovendien zien waar gemeente Moerdijk al veel ondersteunt, waar het wat minder kan of waar juist meer inzet nodig is. De kwaliteit van de ondersteuning staat altijd voorop.

Personele inzet

Op het vlak van personele inzet is beter zichtbaar wie aan welke taken en doelen werkt. Zo kan een teamleider gericht sturen op belastbaarheid, resultaat en persoonlijke ontwikkeling. Takenpakketten van een aantal medewerkers zijn al logischer ingedeeld. Met meer inzicht in onderlinge verbanden kunnen we dit verder doorvoeren.

Negen uitgangspunten

We hebben negen uitgangspunten waarlangs we ons huidige en nieuwe werk toetsen (zie p. 3). De gemeenteraad stelde deze in 2021 vast naar aanleiding van de Scan Deel I.

Profiel van onze gemeente

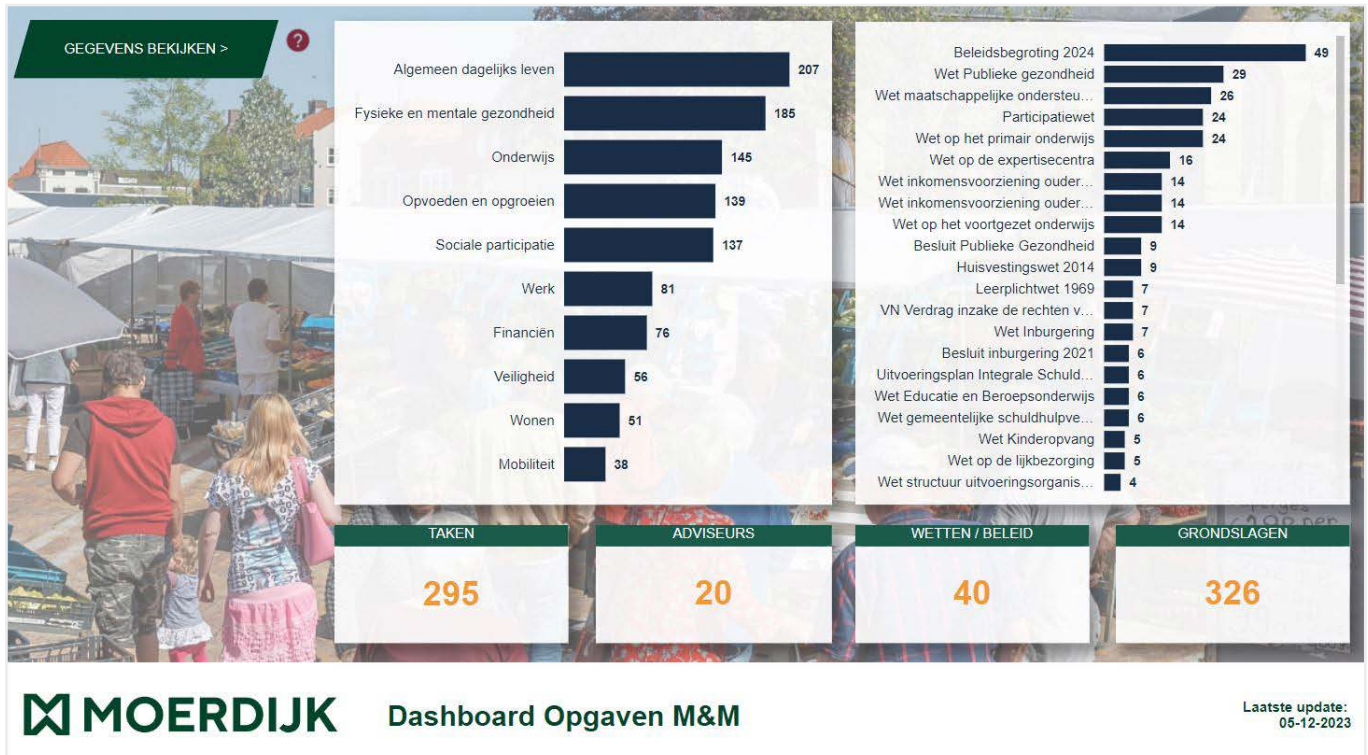
Onze eerste actie in het kader van de Scan was het opstellen van een profiel van Moerdijk. Dit biedt aanknopingspunten voor verdieping. Denk aan het relatief hoge zorggebruik, huisartsenbezoek en de wat lagere scores op bewegen.

De resultaten van de Scan Mens en Maatschappij vormen al met al een waardevolle bron van achtergrondinformatie en onderbouwing bij het maken en uitvoeren van huidig en toekomstig beleid. Zo kunnen we inhoudelijk gefundeerde, verantwoorde beleidskeuzes maken.

"In het dashboard is zichtbaar wat onze opdrachten zijn, hoe succesvol we daarin zijn, wie wat doet en waarom én het belangrijkste: wat zijn de resultaten. Verbanden met taken van collega's zijn duidelijk, dat bevordert het integraal werken."

Paul Wiegel, beleidsadviseur Sociaal Domein

Met één druk op de knop geeft het dashboard de taken weer die voortvloeien uit een wet. Doorklikken op een specifieke taak levert een omschrijving daarvan op, evenals de doelstellingen waaraan met die taak gewerkt wordt, het originele wetsartikel én inzicht in de relaties met andere taken. De taken kunnen niet alleen per wet opgeroepen worden, maar ook per leefgebied. Op deze manier komen tevens de niet-wettelijke taken in beeld, gebaseerd op eigen beleid

Dashboard: alle taken digitaal ontsloten

Tijdens het werken aan de Scan ontstond de behoefte om alle in kaart gebrachte gegevens ook digitaal te ontsluiten. Inmiddels is het nieuwe, digitale dashboard een feit. Het bevat alle taken en geeft aan uit welke wetten deze voortkomen. Dwarsverbanden tussen de verschillende taken en collega's zijn inzichtelijk. Alle medewerkers van gemeente Moerdijk zullen er gebruik van maken. We gaan het dashboard onder andere inzetten bij het maken van werkplanningen, het stellen van prioriteiten en het verlenen van opdrachten. Zo kunnen we nog beter doen waar we voor aan de lat staan en dit onderbouwd uitleggen aan anderen.

Met de ontwikkeling van het dashboard is nog duidelijker geworden wat een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket de gemeente heeft én waar relaties en verbanden liggen die benut kunnen worden. Mogelijk kunnen we het dashboard ook toegankelijk maken voor de gemeenteraad en voor onze inwoners.

De rode draden uit de kansen van de Scan

Samengevat zien we over alle leefgebieden en thema's heen de volgende overkoepelende rode draden qua kansen.

Zo thuis mogelijk ondersteunen

We moeten als gemeente de wijk in, ondersteuning bieden dichtbij inwoners. Het liefst thuis onder zo normaal mogelijke omstandigheden en anders dichtbij huis. We gaan uit van een wijk- en gebiedsgerichte aanpak.

De beste resultaten kunnen we bereiken vanuit een stevige sociale basis. Deze bestaat uit wat inwoners in het dagelijks leven met en voor elkaar doen, uit georganiseerde bewonersinitiatieven en inspanningen op sociaal vlak door andere partijen. Daarom investeren we als gemeente flink in die sociale basis. Zo dragen we bij aan sterke sociale systemen, een cultuur van 'elkaar zien' en zorgdragen voor elkaar. Dat maakt vroegtijdig signaleren van problemen – door inwoners en professionals – én het bieden van passende hulp beter mogelijk. Daarbij zal informele hulp voor elkaar een grotere rol gaan spelen. Problemen maken ook gewoon deel uit van het dagelijks leven en niet voor ieder probleem is professionele hulp nodig.

De weg naar ondersteuning is duidelijk

Gemeente Moerdijk heeft nu nog aparte toegangen voor verschillende soorten hulpvragen. Denk aan ondersteuning voor volwassenen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), jeugdhulp vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), hulp bij financiële zorgen (Schuldhelpverlening en Werkplein) en zorgen over veiligheid

(Veilig Thuis en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant). Mensen weten lang niet altijd waar ze met vragen en zorgen terecht kunnen. Dat geldt voor individuele inwoners, hun sociale netwerken én professionals.

Daarom is het onderzoeken van een brede, integrale toegang echt een kans. Een plek waar mensen terecht kunnen voor problemen op alle leefgebieden. Of het nu gaat om schuldenproblematiek, gezondheidsklachten of een kind dat niet mee kan doen. De hulpverleners van een brede, integrale toegang overzien het hele veld aan voorzieningen op sociaal-maatschappelijk vlak en hebben kennis over alle leefgebieden. Op basis daarvan kunnen ze de juiste hulp of verwijzing bieden.

Meer aandacht voor volwassenen

Voor de grote groep volwassenen ontbreekt een landelijke kapstok zoals we die voor jeugd hebben (de landelijke Hervormingsagenda Jeugd). Gemeente Moerdijk overweegt om voor de doelgroep volwassenen zelf een overkoepelende visie te formuleren.

We gaan breder kijken naar problemen die bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) binnenkomen. In driekwart van de gevallen blijkt het probleem niet bij het kind te liggen, maar bij de volwassenen. Door hier de juiste aanpak te bieden, zal een deel van de jeugdhulp vanuit het CJG verschuiven

“Door de rode draden van de scan zien we beter wat we nodig hebben om vragen te beantwoorden. Qua beleid, in het voorliggend veld en wat betreft de toeleiding naar ondersteuning. We richten het sociaal domein dus doeltreffender in.”

Caroline Krijgh, teammanager Cluster Jeugd en Cluster Advies Sociaal Domein

naar hulp voor volwassenen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of vanuit het maatschappelijk werk.

De enorme vergrijzingsgolf die eraan komt, maakt de ondersteuning voor volwassenen complexer. Het aantal ouderen in Nederland stijgt naar 4,4 miljoen in 2040, een kwart van de bevolking. Twee derde van de ouderen is dan tussen de 65 en 79 jaar, een derde is 80-plus. Hoe blijven deze ouderen zelfredzaam en veerkrachtig? Hoe digitaal vaardig zijn ze en wat kunnen ze daar nog in leren? En wie speelt hierbij welke rol? Het is belangrijk om als gemeente op dit punt snel aan de slag te gaan en te bedenken wat we nu al kunnen doen.

Samenwerking met partners concretiseren

De hiervoor beschreven ontwikkelingen – dichtbij onze inwoners én een brede toegang – hebben invloed op de samenwerking tussen gemeente en maatschappelijke partners. We moeten het samen doen, het is belangrijk dat de werkwijzen op elkaar aansluiten. Dat we allemaal dichterbij en met een bredere blik aan de slag gaan. Die wil is er bij onze partners. In 2024 gaan we daarover heldere afspraken maken. Over de manier van denken en samenwerken, maar ook over de praktijk van alledag.

Beweging naar de voorkant

De zogenoemde beweging naar de voorkant is al langer gaande. Van zwaardere zorg naar lichtere ondersteuning; van medisch domein naar sociaal domein en welzijnswerk. Bij de gemeente betekent dit verschuivingen van de huisartsenzorg, de Wet langdurige zorg (Wlz) en geestelijke gezondheidszorg (GGZ) naar de Wmo en bijvoorbeeld schuldhulpverlening. Hiermee komt er steeds meer druk op de gemeente en op voorliggende voorzieningen.

Preventie

In lijn met de beweging naar de voorkant gaat gemeente Moerdijk zwaar inzetten op en meer integraal kijken naar preventie. Dat heeft ook gevolgen voor opdrachten aan onze samenwerkingspartners. Vaak zijn meerdere partners nodig om aan één maatschappelijke opgave te werken.

Beschikbaar houden specialistische ondersteuning
We maken de beweging naar de voorkant, maar blijven natuurlijk ook individuele, specialistische hulp met de juiste kwaliteit bieden. Juist door sterker in te zetten op preventie en voorliggende voorzieningen, kunnen we zorgen dat budget voor specialistische ondersteuning beschikbaar blijft voor de mensen die dit echt nodig hebben.

“We hadden geen vergelijkbaar voorbeeld voorhanden, dus zijn we zelf gaan pionieren. Daarmee is de Scan echt iets van onszelf geworden. Alle beleidsadviseurs waren betrokken bij het maken van de overzichten en het verzamelen van de inzichten en kansen.”

José Hiel, directeur Mens en Maatschappij

Begrippen: met z'n allen dezelfde taal spreken

Binnen het sociaal domein zijn begrippen soms voor meerdere uitleg vatbaar. Vaak komt een begrip ook in meer wetten voor. Bij gemeente Moerdijk vinden we het belangrijk dat we met z'n allen 'dezelfde taal spreken'. Daarom hebben we zes veel gebruikte begrippen nader gedefinieerd. De definities zijn niet statisch en worden zo nodig in de loop van de tijd aangepast. De zes gedefinieerde begrippen zijn: Bestaanszekerheid, Zelfredzaamheid, Preventie, Participatie, Sociale samenhang en Leefbaarheid. De lijst met zes begrippen en bijbehorende definities is een begin. Waar dit wenselijk is, volgt in de toekomst uitbreiding. We hebben afgesproken dat iedereen bij gemeente Moerdijk de definities gebruikt in adviesnota's, beleidsstukken en memo's.

Het begrip 'preventie' is bijvoorbeeld als volgt gedefinieerd: Preventie is tweeledig. Enerzijds gaat het over het voorkomen (van erger). Anderzijds gaat het om het bevorderen van kansen, zodat een inwoner kan voorzien in de bestaanscondities (inkomen, wonen, activiteiten, relaties en gezondheid).

"In het sociaal domein kan je verdwalen. Met de Scan heeft onze gemeente nu een goed overzicht van het hele domein en de samenhang tussen verschillende onderwerpen. Voor gemeenteraadsleden vormt de Scan een basis bij het maken van keuzes en stellen van prioriteiten."

Marianne Pas, gemeenteraadslid

Van Scan naar Programma Mens en Maatschappij

Met het afronden van de Scan Mens en Maatschappij sluiten we als gemeente een omvangrijke inventarisatie af. Een inventarisatie van feiten, inzichten en kansen voor de toekomst. Sommige kansen worden of zijn al verzilverd. Hier gaan we in de toekomst mee verder. Om dit gestructureerd en projectmatig te kunnen aanpakken, ontwikkelen we in het eerste kwartaal van 2024 een nieuw Programma Mens en Maatschappij. Intussen worden diverse verbeteringen al wel doorgevoerd. Zoals bijvoorbeeld intern een betere afbakening van rollen en taken, vernieuwde samenwerking met maatschappelijke partners en met de huisartsen. Alle inzichten geven de mogelijkheid goed onderbouwde keuzes te maken. Met de negen uitgangspunten en het leidende principe van gemeente Moerdijk: Licht waar mogelijk, zwaar waar nodig. Zo willen we ondersteuning en zorg beschikbaar houden voor mensen die het écht nodig hebben.

Colofon

Realisatie

Domein Mens en Maatschappij, gemeente Moerdijk
Ambtelijk opdrachtgever: José Hiel, directeur Mens en Maatschappij
Bestuurlijk opdrachtgevers: wethouders Pauline Joosten en Bennie Blom

Teksten en coördinatie

tar&zo

Vormgeving

BRANDBITS®

Fotografie

Marcel Otterspeer, Gert van der Ros, Kees Winkelman, Shots by Yvon, Adobe Stock, Timo Reisiger, MeerMoerdijk, VistMoerdijk en Gemeente Moerdijk

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook en evenmin in een geautomatiseerd gegevensbestand worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van gemeente Moerdijk.